

O.J.D.: 5947
 E.G.M.: 58000
 Tarifa: 1960 €
 Àrea: 896 cm2 - 80%

FUNDACIÓ VILA CASAS ► CAN FRAMIS, LA FLAMANT SEU BARCELONINA DE LA FUNDACIÓ, ACULL UNA DOBLE MOSTRA: PER UN COSTAT, ES PRESENTEN ELS TREBALLS D'UN «HISTÒRIC» COM ANTONI PITXOT; PER L'ALTRE, S'EXPOSEN LES OBRES DELS TRES ARTISTES GUARDONATS EN EL PREMI DE PINTURA VILA CASAS.

El rostre que perfora la forma

A. PITXOT, L. MASLLORENS, J. LAFON I S. M. PALOU

► **Can Framis, Barcelona.** Carrer Roc Boronat, 116. **📍 Fins al 20 de juliol.** Horaris: www.fundaciovilacasas.com

EUDALD CAMPS

■ A Can Framis, que és la seu barcelonina de la Fundació Vila Casas, hi exposa Antoni Pitxot -cal suposar que en qualitat d'artista principal a qui no cal presentar, malgrat que segueixi essent per a molts un notable desconegut-, i tres artistes que comparteixen un únic Premi -el de Pintura que cada any atorga el jurat escollit per la Fundació- tot i que la naturalesa de cada un d'ells (per separat) no és la del «premiat» sinó la de l'accèsit, és a dir, la del que possiblement hauria hagut de guanyar sense ar-

ribar a fer-ho (i, segons com es miri, la de teloner de Pitxot, que per ordre cronològic i «filialitat daliniana», se suposa que mereix actuar a l'escenari principal i dir l'última paraula). Amb tot, i com sol succeir tantes vegades, els «teloners» són els que aporten llum i aire fresc al concert, mentre que l'estrella principal -i ja per finalitzar amb el símil musical- es limita a engrunar, mecànicament, allò que s'espera d'ella, acostumada com està a brillar sense esforç i perfectament aliena al risc latent que corren els petits astres d'implosionar sota la força de la seva pròpia gravetat (el què resta, després del seu daltabaix atòmic, és allò que en astrofísica s'anomena «estrella de neutrons» o «forat negre»).

Diem tot això per subratllar l'interès innegable de les propostes pictòriques de Jordi

PITXOT

Lafon (Barcelona, 1967), Sílvia Martínez Palou (Barcelona, 1961) i Lídia Masllorens (Caldes de Malavella, 1967) enfront del tediós monòleg lútic -del grec *lithikós*, que vol dir «pedra»- d'un Antoni Pitxot que segueix munyint, sense cap mena de pudor, les associacions lliures del cèlebre «mètode paranoicocrític» proposat per Dalí. Ara bé: tan Pitxot com Masllorens -que són els artistes que ens ocupen atesa la seva condició de gironins- comparteixen una visió antropocèntrica del fet artístic que contrasta amb el formalisme i l'objectualitat dels dos barcelonins. I no només això: la primera imatge del catàleg del figuerenc és un *Autorretrat* de 1973, un rostre fet de pedregam que vindria a ser la perfecte contraimatge de la col·lecció de rostres que caracteritza el gruix de l'obra de l'autora de Caldes. Per en-

tendre'ns: «formalisme capital» versus «poètiques del rostre» assajades des de la perifèria gironina...

Tot plegat podria ser anecdòtic si no fos perquè és precisament en l'univers facial on s'esdevenen les grans paradoxes de la condició humana. Ho va explicar no fa gaire Valentín Roma en un excel·lent assaig -lectura obligatòria- que s'intitula, precisament, *Rostres*: «Tot succeeix a la cara, tot és la cara. Qualsevol biografia és, també, una arqueologia de la cara, qualsevol diagnòstic sociològic és una reconstrucció facial, qualsevol intervenció artística és un exercici d'*anaplastologia*, qualsevol política és una coreografia d'expressions, qualsevol economia és un fitxer de desgast i d'arrugues. *Liftings* ideològics, *botox* religiosos, estiraments creatius, *despigmentacions* ur-

banes, *peelings* territorials... Avui, més que mai, sembla que la realitat s'ha transformat en un mínuscul apartat de la cosmètica». Cosmètica dogmàtica, que diria en Gordillo, encaminada a refer la màscara humana: per això Casavettes va filmar *Faces* l'any 1968 i, també per aquest motiu, Bergman va anomenar *Persona* a la seva genial pel·lícula, perquè es tracta d'un terme que derivaria del «*prósôpon*» grec, és a dir, del mot que servia per designar al portador d'una màscara...

En tot cas, i centrant-nos en la proposta de Masllorens -de Pitxot se n'ocupen a bastament Giralte Miracle i Mariona Seguranyes al text del catàleg-, quan parlem de rostres pintats es fa difícil no pensar en aquella cèlebre passejada que feia Antoine de Roquentin, protagonista de *La nàusea* de Sartre, per la galeria de retrats del Museu de Bouville: aclaparat per l'allau de mirades embalsamades, Roquentin sentia un fastig profund per uns homes que havien intentat defugir la contingència pròpia dels mortals a través d'unes imatges que, se suposa, tenien la capacitat de legitimar-los davant de les generacions futures. Es tractava d'homes-rostre presentats en el seu «esclat de dret» (*éclatant de droit*, va escriure Sartre) que pretenien convèncer l'espectador de la seva singularitat atorgada per una instància superior a la qual, per descomptat, ningú tenia dret a demanar comptes: «Palpitava en els seus ulls brillants un anhel de realitat en estat sòlid. Només era, però,

un exercici de pura aparença, d'ambició desmentida per la història», ens recorda el poeta Luis García Montero a propòsit de la visió del protagonista de *La nàusea*.

Res a veure, per exemple, amb el rostre tantes vegades pintat per Lídia Masllorens de la gran Renée Falconetti fent de Joana d'Arc a la pel·lícula de Carl Theodor Dreyer (1928). Als antípodes dels artistes que detestava Roquentin, Masllorens renuncia a la història -o opta per la suspensió de l'instant, per la seva eternització- amb un gest tan profundament antinarratiu com pot ser congelar el fotograma i convertir-

lo en la imatge pictòrica d'un rostre que perfora la forma. La metàfora és de Lévinas: «L'expressió que el rostre introdueix al món no desafia la feblesa dels meus poders, sinó el meu poder de poder. El rostre, encara cosa entre coses, perfora la forma que, tanmateix, el delimita. El què vol dir concretament: el rostre em parla i per això em convida a una relació sense paral·lel amb un poder que s'exerceix, ja sigui de plaer o de coneixement». Segurament aquesta va ser la nostra gran pèrdua: el cos, que havia estat la *domus* de l'ego -es lamenta Quignard- es va convertir «en la més embriuada i

hostil rarsa. El cos (i per extensió el rostre), que era un pont entre la natura i la història, entre el desig sexual i la curiositat científica, es va convertir en un abisme».

Per entendre'ns: cada rostre pintat per Masllorens és, en essència, un intent per reconciliar l'animal que som amb la persona que podríem arribar a ser. És quan coincideixen, que s'esdevé l'orgasme. Ni tan sols la divinitat pot defugir aquest ordre de coses: «No lluito amb un déu sense rostre, sinó que responc a la seva expressió, a la seva revelació...», va deixar dit l'autor de *Totalité et infini*.

Expressió i delicadesa

► Lídia Masllorens és un dels artistes guardonats en forma d'accésit compartit amb Jordi Lafon i Palou. A diferència dels seus companys de viatge, molt més formals, la pintora de Caldes de Malavella s'aboca completament en totes i cada una de les seves obres.